Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal
DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE ENFLASYON VE YOLSUZLUK DİNAMİKLERİ: YÖNETİŞİM KALİTESİNİN ROLÜ[1]

Necati ÇİFTÇİ[2]

Muhammed BENLİ[3]

Yakup HIÇKIRAN[4]

ÖZET

Bu çalışma, 2012-2023 dönemi için 52 gelişmekte olan ülke örnekleminde enflasyonun yolsuzluk algısı üzerindeki etkisini incelemektedir. Analizde Sabit Etkiler (FE) ve Rassal Etkiler (RE) modelleri kullanılmış ve siyasi istikrar, hukukun üstünlüğü, hükümet etkinliği ve düzenleyicilik kalitesi gibi yönetişim göstergeleri ile kişi başına düşen reel GDP, ticari dışa açıklık, doğrudan yabancı yatırımlar, kentleşme oranı ve işsizlik oranı gibi makroekonomik değişkenler kontrol edilmiştir. Sonuçlar, enflasyonun yolsuzluk algısı üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Yüksek enflasyon oranları, ekonomik istikrarsızlık yaratarak kamu kurumlarının etkinliğini zayıflatmakta ve yolsuzluğu artırmaktadır. Buna karşılık, kişi başına düşen GDP ve yönetişim kalitesi göstergeleri, yolsuzluk algısını iyileştirici etkiler sergilemektedir. Bu bulgular, yolsuzlukla mücadelede ekonomik istikrarın sağlanması ve yönetişim kalitesinin artırılmasının önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yolsuzluk, Enflasyon, Yönetişim, Panel Veri Modelleri*

INFLATION AND CORRUPTION DYNAMICS IN DEVELOPING COUNTRIES: THE ROLE OF GOVERNANCE QUALITY

ABSTRACT

This study examines the impact of inflation on corruption perception in 52 developing countries for the period 2012-2023. The analysis employs Fixed Effects (FE) and Random Effects (RE) models,

[1] Bu çalışma Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalında Prof. Dr. Necati Çiftçi danışmanlığında Tezli Yüksek Lisans yapan Yakub HIÇKIRAN tarafından hazırlanan 'Enflasyonun Toplumsal Etkileri'' adlı tezden türetilmiştir.

[2] Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi., İktisat Bölümü, necati.ciftci@bilecik.edu.tr

[3] Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi., İktisat Bölümü, muhammed.benli@bilecik.edu.tr

[4]Yüksek Lisans Öğrencisi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü., İktisat Anabilim Dalı, yakubhickiran@gmail.com

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

incorporating governance indicators such as political stability, rule of law, government effectiveness, and regulatory quality, along with macroeconomic variables like real GDP per capita, trade openness, foreign direct investment, urbanization rate, and unemployment rate. The results indicate that inflation has a negative and statistically significant effect on corruption perception. High inflation rates create economic instability, weakening the effectiveness of public institutions and increasing corruption. In contrast, GDP per capita and governance quality indicators show positive effects on improving corruption perception. These findings underscore the importance of achieving economic stability and enhancing governance quality in the fight against corruption.

Keywords: *Corruption, Inflation, Governance, Panel Data Models*

1. GİRİŞ

Yolsuzluk, ekonomik ve sosyal gelişimi engelleyen, kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirliği zayıflatan, geniş çaplı küresel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yolsuzluk, ekonomik istikrarsızlık, kamu hizmetlerinin kalitesizliği ve sosyal eşitsizlik gibi sorunların hem nedeni hem de sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yolsuzluk, kamu kaynaklarının verimsiz kullanılmasına yol açarken, devlet ve bireyler arasındaki güven ilişkisini de zayıflatmaktadır. Bu nedenle, yolsuzlukla mücadele politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal refah açısından kritik bir önem arz etmektedir.

Yolsuzluk, bireylerin kamu veya özel sektördeki görev ve yetkilerini kötüye kullanarak kişisel kazanç elde etmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu eylem, genellikle gizli bir şekilde gerçekleştiği için doğrudan ölçülemez. Ancak, yolsuzluk düzeyini anlamak ve karşılaştırmalar yapmak için algı endeksleri, anketler, ekonomik modeller, istatistiksel analizler, örnek olay analizleri ve hukuki veriler gibi çeşitli yöntemler kullanılmaktadır (World Bank, 1997). Enflasyonun toplumsal etkilerini incelerken, toplumda oluşan algının ölçülmesi ve anlaşılması bakımından yolsuzluk algı endeksinin diğer analiz yöntemlerine kıyasla daha kullanışlı olması beklenmektedir. Bu nedenle, Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün Yolsuzluk Algı Endeksi (CPI), yolsuzluk ve enflasyon konulu birtakım çalışmalarda kullanılmaktadır.

Enflasyon ise ekonomik istikrarsızlığın en önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yüksek enflasyon oranları, ekonomik belirsizliği artırarak kamu kurumlarının etkinliğini ve bireylerin ekonomik davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Literatürde, enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisine dair çeşitli teorik ve ampirik çalışmalar bulunmakla birlikte, bu ilişkinin mekanizmaları ve yönü hala tartışmalıdır. Bazı çalışmalar, enflasyonun ekonomik istikrarsızlık yaratarak kamu görevlilerini rüşvet gibi kısa vadeli kazançlara yönlendirdiğini savunurken; bazıları ise enflasyonla yolsuzluk arasındaki ilişkinin yönetişim kalitesi ve kurumsal yapıların gücüne bağlı olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, yönetişim kalitesi de yolsuzlukla mücadelede kritik bir rol oynamaktadır. Siyasi istikrar, hukukun üstünlüğü, hükümet etkinliği ve düzenleyicilik kalitesi gibi

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

yönetişim göstergeleri, kamu yönetiminde şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırarak yolsuzlukla mücadelede önemli katkılar sağlar. Siyasi istikrar, öngörülebilir bir yönetim ve ekonomik ortam sağlayarak, kamu politikalarının tutarlılığını ve sürdürülebilirliğini desteklemektedir. Hukukun üstünlüğü, bireylerin ve kurumların yasalara tabi olduğu, bağımsız yargı organlarının bu yasaları tarafsız bir şekilde uyguladığı bir sistemi ifade eder. Hükümet etkinliği, kamu hizmetlerinin verimli ve adil bir şekilde sunulmasını sağlarken, düzenleyicilik kalitesi ise özel sektörün faaliyetlerini denetleyen ve piyasalarda adil rekabet koşullarını sağlayan bir çerçeve oluşturur.

Bu kapsamda, mevcut çalışma, 2012-2023 dönemi için enflasyonun yolsuzluk algısı üzerindeki etkisini 52 gelişmekte olan ülke örnekleminde incelemeyi amaçlamaktadır. Gelişmekte olan ülkeler, ekonomik istikrarsızlık ve kurumsal zayıflık nedeniyle yolsuzluk ve enflasyonun en sık karşılaşıldığı ülke gruplarından biridir. Bu ülkeler özelinde yapılan analizler, gelişmiş ülkelerden farklı dinamiklere işaret edebilir. Dolayısıyla, bu çalışma, elde edilen bulguların genelleştirilebilirliğini artırmaktadır. Çalışma, aynı zamanda, yolsuzlukla mücadelede enflasyonun kontrol altına alınmasının yanı sıra, ekonomik refahın artırılması ve yönetişim kalitesinin iyileştirilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular, yolsuzlukla mücadelenin yalnızca ekonomik politikalarla değil, aynı zamanda kurumsal reformlarla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çerçevede, çalışmamız politika yapıcılara ve araştırmacılara entegre ve çok boyutlu bir yaklaşım benimsemeleri için rehberlik etmektedir.

2. VERİLER VE METODOLOJİ

Bu çalışmanın amacı, 2012-2023 dönemi için 52 gelişmekte olan ülkede enflasyonun yolsuzluk algısı üzerindeki etkisini, yönetişim göstergeleri ve diğer makroekonomik göstergeleri kontrol değişkenleri olarak kullanarak tespit etmektir. Çalışmanın amacı, mümkün olan en geniş gelişmekte olan ülke örneklemini içermek olsa da, veri kısıtları nedeniyle analiz kapsamına yalnızca belirli ülkeler dahil edilmiştir. Ülke seçimi, öncelikle uluslararası kuruluşlar (IMF, Dünya Bankası, UNCTAD gibi) tarafından gelişmekte olan ülkeler olarak sınıflandırılan ülkeler temel alınarak yapılmıştır. Ancak, analizde kullanılan değişkenlere ilişkin veri eksiklikleri nedeniyle, yalnızca tam veri sağlayan 52 ülke seçilmiş ve çalışma bu örneklem üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, veri setinin bütünlüğünü korumak adına, belirli yıllar veya belirli değişkenler için eksik veriye sahip ülkeler dışarıda bırakılmıştır. Bu seçimin araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırdığı düşünülmekte olup, çalışmanın bulgularının genellenebilirliği açısından da önemli bir denge sağlamaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, yolsuzluk algı endeksi (CPI), kişi başına GDP (GDP_{pc}), enflasyon (INF), siyasi istikrar ve şiddetsizlik (POL), hukukun üstünlüğü ($RLAW$), hükümet etkinliği ($GOVEFF$), düzenleyicilik kalitesi (RQ), ticari dışa açıklık ($TRADE$), doğrudan yabancı sermaye yatırımları (FDI), kentleşme ($URBAN$) ve işsizlik ($UNEMP$) değişkenlerine ilişkin panel veriler, Sabit Etkiler (FE) ve Rassal Etkiler (RE) modelleri kullanılarak analiz edilmektedir. İlgili modellerin seçimi, aşağıda detaylandırılacağı

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

üzere, güvenirlilik sınamalarına (robustness checks) ve panel verinin büyüklük ve uzunluğuna dayanmaktadır. Değişkenler arasındaki ölçek farklarını gidermek ve daha normal dağılıma sahip değişkenler elde etmek amacıyla GDP_{pc}, $TRADE$ ve FDI değişkenleri, doğal logaritmaları alınarak modellere dahi edilmiş; bahsi geçen diğer değişkenler ise logaritmik dönüşümler gerçekleştirilmeden analizlerde kullanılmıştır. Ekonomik refah düzeyini temsil eden GDP_{pc}, geniş bir aralıkta değişmektedir ve sağa çarpık bir dağılıma sahiptir. Bu değişkenin logaritması alınarak ölçeği küçültülmekte ve büyüme oranlarını oransal olarak yorumlama imkânı doğmaktadır. Benzer şekilde, TRADE (ihracat ve ithalat toplamının GDP içerisindeki payı) geniş bir aralıkta değişmekte ve dolayısıyla logaritmasının alınması, küçük ve büyük değerler arasındaki farkları dengelemektedir. Doğrudan yabancı sermaye yatırım oranları genellikle düşük yüzdelerle ifade edilir ve sağa çarpık bir dağılıma sahiptir. Bu sebeple FDI değişkeninin logaritması alınmış ve dağılımı normalleştirilmiştir. Endeks şeklinde ifade edilen yönetişim göstergeleri (POL, RLAW, GOVEFF ve RQ) ve Yolsuzluk Algı Endeksi (CPI) ise normalize edilmiş değişkenlerdir. Bu sebeple logaritmaları alınmamıştır. Enflasyon değişkeni (INF) negatif ve sıfıra yakın değerlere sahip olabilmesi, yüzde olarak ifade edilen kentleşme (URBAN) ve işsizlik oranları (UNEMP) ise 0-100 aralığında değerler almaları ve büyük değer farklılıkları olmaması nedeniyle analizlerde bu değişkenlerin de transformasyonsuz halleri tercih edilmiştir. Örnekleme dahil edilen ülkeler, analizlerde kullanılan değişkenlere ilişkin özet bilgiler ve tanımlayıcı istatistikler sırasıyla Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 1. Seçili Ülkeler

Bangladeş	Mısır	İsrail	Paraguay
Benin	El Salvador	Kenya	Peru
Brezilya	Etiyopya	Güney Kore	Filipinler
Burundi	Gabon	Madagaskar	Romanya
Kamerun	Gambiya	Malezya	Ruanda
Orta Afrika Cum.	Gana	Mali	Suudi Arabistan
Şili	Guatemala	Moritus	Sierra Leone
Çin	Haiti	Meksika	Singapur
Kolombiya	Honduras	Fas	Güney Afrika
Kosta Rika	Hong Kong	Nepal	Tanzanya
Fildişi Sahili	Hindistan	Nikaragua	Tunus
Dominik Cum.	Endonezya	Nijer	Türkiye
Ekvador	İran	Pakistan	Uganda

Tablo 2. Değişkenlere İlişkin Özet Bilgiler

Hedef Değişken	*Temsili Değişken*	*Sembol*	*Tanım*	*Kaynak*

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

Yolsuzluk	Yolsuzluk Algı Endeksi	CPI	CPI, dünya çapında 180 ülke ve bölgeyi kamu sektöründeki algılanan yolsuzluk seviyelerine göre sıralar. Sonuçlar, 0 (çok yolsuz) ile 100 (çok temiz) arasında bir ölçekte verilir.	Transparency International (Uluslararası Şeffaflık Örgütü)
Enflasyon	Tüketici fiyat endeksi bazlı enflasyon oranı	INF	Tüketici fiyatlarıyla enflasyon oranı (%)	Dünya Bankası (WB) – Dünya Kalkınma Göstergeleri (WDI)
Ekonomik Refah	Kişi başına reel GDP	GDP_{pc}	Kişi başına GDP (dolar cinsinden 2015 sabit fiyatlarıyla)	WB – WDI
Ticaret Hacmi	Ticari Dışa Açıklık Oranı	$TRADE$	İhracat ve ithalat toplamının GDP içerisindeKİ payı (%)	WB – WDI
Enflasyon	Tüketici fiyat endeksi bazlı enflasyon oranı	INF	Tüketici fiyatlarıyla enflasyon oranı (%)	WB – WDI
Dış Yatırım Girişleri	Doğrudan yabancı sermaye net girişleri	FDI	Net doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının GDP içerisindeki payı (%)	WB – WDI
İşsizlik	İşsizlik Oranı	$UNEMP$	Çalışmaya hazır ve iş arayan ancak işsiz olan işgücü oranı	WB – WDI
Kentleşme	Kentleşme Oranı	$URBAN$	Kentsel nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı	WB – WDI
Yönetişim Göstergeleri	Siyasi İstikrar ve Şiddetsizlik	POL	Bir ülkenin hükümetinin istikrarsızlaşması veya devrilmesi riskini ve bu riske neden olan şiddet, siyasi terör ve iç çatışma gibi olayların sıklığını ölçer.	Dünya Bankası (WB) - Küresel Yönetişim Göstergeleri (WGI)
	Hukukun Üstünlüğü	$RLAW$	Toplumdaki kuralların ne ölçüde uygulandığını ve hukukun herkes için eşit şekilde geçerli olup olmadığını ölçer.	WB - WGI
	Hükümet Etkinliği	$GOVEFF$	Kamu hizmetlerinin kalitesini, kamu çalışanlarının yetkinliğini ve hükümetin politika oluşturma ve uygulama kapasitesini değerlendirir. Aynı zamanda, hükümetin bağımsızlık düzeyini ve siyasi baskılardan ne ölçüde uzak olduğunu da ölçer.	WB - WGI
	Düzenleyicilik Kalitesi	RQ	Hükümetin özel sektörü desteklemek için politika ve düzenlemeler oluşturma ve uygulama kapasitesini ölçer.	WB - WGI

Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	*Gözlem Sayısı*	*Ortalama*	*Standart Sapma*	*Minimum*	*Maksimum*	*Çarpıklık*	*Basıklık*
CPI	624	38.138	13.605	17	87	1.386	5.022

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

INF	624	6.031	7.475	-2.815	72.309	3.713	22.140
GDP_{pc}	624	7496.553	11458.79	262.166	67948.89	2.925	11.942
$lnGDP_{pc}$	624	8.109	1.289	5.569	11.127	0.161	2.341
POL	624	-0.537	0.773	-2.729	1.599	-0.100	3.252
$RLAW$	624	-0.313	0.715	-1.851	1.856	1.004	4.000
$GOVEFF$	624	-0.256	0.813	-2.228	2.317	0.759	4.025
RQ	624	-0.165	0.772	-1.687	2.309	0.989	4.036
$TRADE$	624	70.408	62.996	20.585	442.62	3.943	19.326
$lnTRADE$	624	4.072	0.524	3.025	6.093	1.432	6.379
FDI	624	3.836	5.967	0.002	58.518	4.640	28.916
$lnFDI$	624	0.768	1.092	-6.167	4.069	-0.589	6.381
$URBAN$	624	57.036	22.815	11.194	100	-0.082	2.144
$UNEMP$	624	6.429	4.845	0.524	28.838	1.785	6.620

Kaynak: Yazar Hesaplamaları

Bu çalışmadaki birincil amacımız, enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisini incelerken yönetişim ve diğer ekonomik değişkenlerin rolünü de göz önünde bulundurmaktır. Bu amaç kapsamında, analizin temelini oluşturan basit modelde bağımsız değişkenler olarak INF ve GDP_{pc} kullanılmaktadır. Mevcut yönetişim göstergeleri arasından ilk aşamada yalnızca siyasi istikrar değişkeni modele dahil edilmiştir. Siyasi istikrar, teorik ve ampirik olarak yolsuzlukla güçlü bir ilişkiye sahip olması (Campante vd., 2009; Beju vd. 2024) ve farklı model spesifikasyonlarında tutarlı bir şekilde istatistiksel olarak anlamlı bulunması nedeniyle tercih edilmiştir. Siyasi İstikrar göstergesi, aynı zamanda, yönetişimin, siyasi huzursuzluk olasılığı, hükümetin istikrarı ve otoriteye yönelik şiddet içeren meydan okuma ihtimali gibi birkaç boyutu kapsamaktadır (Kaufmann vd., 2010). Bu faktörler, kurumsal etkinliği ve yolsuzlukla mücadele tedbirlerinin uygulanabilirliğini doğrudan etkiler. Bu kapsamda, gösterge, şeffaflık ve hesap verebilirliğin sürdürülmesi için kritik bir öneme sahiptir ve yönetişim yapılarına dair genel sağlamlık ve dayanıklılığı yansıtmaktadır. Bunun yanı sıra, yolsuzluk, ağırlıklı olarak siyasi istikrarsızlığın hakim olduğu ortamlarda gelişir (Fagbadebo, 2007). Nitekim bu tür ortamlarda, belirsizlik, zayıf yaptırım mekanizmaları ve liderlikteki sık değişimler, rant arayışına dayalı davranışlar için fırsatlar yaratmaktadır. Siyasi istikrar, öngörülebilir bir politika ortamı oluşturarak yolsuzluğun azaltılması için kritik öneme sahip olan hukukun üstünlüğü, etkin düzenlemeler ve kurumsal bütünlük gibi unsurları destekler (Lederman vd. 2005).

Çalışma kapsamında, sonuçlarımızın sağlamlığını (robustness) değerlendirmek ve en etkili yönetişim göstergesini belirlemek için sıralı bir yaklaşım benimsenmektedir; hukukun üstünlüğü, hükümet etkinliği ve düzenleyicilik kalitesi gibi her bir yönetişim değişkeni modele tek tek eklenmektedir. Bu yaklaşım, hangi yönetişim değişkeninin en güçlü açıklama gücüne sahip olduğunu belirlemeye yardımcı olurken, çoklu doğrusallık (multicollinearity) sorununu ve eşanlı sapma yanlılığını

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

(simultaneity bias) azaltarak olası endojenite problemini hafifletmeye yönelik avantajlar sağlamaktadır. Nitekim yönetişim değişkenleri, benzer yönetişim boyutlarını ölçmeleri dolayısıyla genellikle birbirleriyle yüksek oranda ilişkilidir. Tüm değişkenlerin birlikte modele dahil edilmesi, standart hataların büyümesine neden olabileceği gibi bireysel net etkilerin belirlenmesini de zorlaştıracaktır. Değişkenlerin modele sıralı olarak eklenmesi bu riski azaltarak her bir yönetişim boyutunun etkisini daha net bir şekilde ortaya koyar. Ayrıca, yönetişim kalitesi ve yolsuzluk arasında karşılıklı bir etkileşimin olduğu ifade edilebilir. Zayıf yönetişim yolsuzluğa yol açabileceği gibi yolsuzluk da yönetişim kalitesini bozabilir. Yönetişim değişkenlerinin sıralı olarak eklenmesi, bu ilişkilerin yönünü daha açık hale getirerek eşanlı sapma yanlılığını azaltır.

Bunun yanı sıra, her model spesifikasyonunda yıla göre kümelendirilmiş dirençli (robust) standart hatalar kullanılarak heteroskedastisite ve serisel korelasyon sorunlarına karşı güvenirlilik sınamaları (robustness checks) yapılmıştır. Nitekim heteroskedastisite, hata terimlerinin varyansının sabit olmaması durumunda ortaya çıkar ve bu durumun göz ardı edilmesi tahminlerin etkinsiz olmasına ve yanlış çıkarımlara yol açar. Robust (dirençli) standart hatalar bu sorunu düzelterek istatistiksel testlerin geçerliliğini sağlar. Nitekim robust standart hatalar, modelin yanlış spesifikasyonunda veya veri setine özgü sorunlardan kaynaklanan hataları minimize ederek tahmin edilen katsayıların anlamlılığını daha güvenilir hale getirir. Ayrıca, panel veri setlerinde aynı yıl içindeki gözlemler arasında hata terimleri arasında korelasyon söz konusu olabilir. Bu durum, standart hataların olduğundan düşük tahmin edilmesine ve yanlış pozitif sonuçlara yol açar. Yıla göre kümelendirilmiş sağlam standart hatalar bu korelasyonu hesaba katarak doğru standart hata tahminleri sağlar.

Çalışmanın son aşamasında, ticari dışa açıklık, kentleşme, doğrudan yabancı yatırım ve işsizlik gibi ek ekonomik değişkenler ve GDP_{pc} ve INF değişkenlerinin birinci farkları eklenerek ek sağlamlık kontrolleri gerçekleştirilmiş ve ihmal edilmiş değişken yanlılığı, potansiyel ters nedensellik ve zamanla değişmeyen ve gözlenemeyen heterojenlik sorunları azaltılmıştır. Nitekim ekonomik ortamın geniş bir çerçevede modele yansıtılması, enflasyon ve yolsuzluk arasındaki ilişkinin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlar. Böylece, gözlemlenen ilişkilerin diğer ekonomik dinamiklerden kaynaklanmadığından emin olmak mümkün hale gelir. Bunun yanı sıra, gecikmiş değişkenlerin de modele dahil edilmesi, yolsuzluğun enflasyon veya kişi başına GDP üzerindeki etkisini azaltarak, neden-sonuç ilişkisini daha doğru bir şekilde ortaya koyar. Birinci farklar, kültürel veya tarihsel gibi zamanla değişmeyen faktörlerin etkisini de ortadan kaldırarak, enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisini daha net hale getirir.

Sonuç olarak, tüm bu yaklaşımlar olası endojenite sorunlarını hafifletmeye yardımcı olmakta ve enflasyon-yolsuzluk ilişkisine dair bulgularımızın farklı model spesifikasyonlarına karşı güvenilir ve robust olmasını sağlamaktadır. Potansiyel endojenite sorunlarını ele almak için literatürde sıklıkla kullanılan Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (GMM) ve Araç Değişkenler (IV) yönteminin bu çalışmada tercih edilmemesi, uygun araç değişken bulma zorluğu, küçük zaman boyutu ve model

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

karmaşıklığı gerekçelerine dayanmaktadır. Nitekim IV yöntemi, bağımsız değişkenlerin içselliğini gidermek için dışsal ve güçlü araç değişkenlerine dayanmakta ve araç değişken, içsel olan bağımsız değişkenle güçlü bir ilişkiye sahip olmalı ve bağımlı değişkeni (yolsuzluk) yalnızca bağımsız değişken üzerinden etkilemelidir. Çalışmamızda INF ve GDP_{pc} gibi değişkenler için bu iki koşulu sağlayacak geçerli araç değişkenleri bulmak oldukça zordur. Uygun olmayan araç değişkenler kullanıldığında ise tahminler yanlı ve tutarsız hale gelir ve bu da analizimizin güvenilirliğini riske atar. GMM ise özellikle büyük kesit (büyük N) ve kısa zaman serisi (küçük T) olan panel veri setlerinde kullanılmaktadır. Veri setimizin 64 ülke ve 12 yıllık bir zaman diliminden oluştuğu göz önüne alındığında, GMM için ideal bir yapının varlığından söz etmek mümkünse de zaman boyutu görece kısa kalmaktadır. Dolayısıyla gerekli moment koşullarını sağlamak zor olabilir ve bu durum, tahminlerin tutarlılığını azaltabilir. Aynı zamanda, küçük bir zaman boyutunda çok sayıda araç değişken kullanımı, modelin aşırı parametrelenmesine neden olarak sonuçların genelleştirilebilirliğini düşürür (Yaşar, 2021). GMM'de araç değişkeni olarak genellikle gecikmeli değişkenler kullanılmaktadır. Ancak kısa zaman serilerinde gecikmeli değişkenlerin araç olarak güçleri azalabilir ve sonuçlar güvenilmez hale gelebilir. Bunun yanı sıra, IV ve GMM yöntemleri, FE ve RE modellerine kıyasla daha karmaşıktır. Özellikle küçük panel veri setlerinde GMM ve IV yöntemlerinin uygulanması ve geçerli sonuçlar elde edilmesi güç olabilir.

Bunun yanı sıra, 12 yıllık zaman boyutu, durağanlık testleri ve eşbütünleşme analizleri için de yeterince uzun değildir. Bu tür analizler, genellikle daha uzun zaman serileri gerektirir. Zaman boyutunun kısa olması, durağanlık ve eşbütünleşme testlerinin güvenilirliğini azaltmaktadır. Dolayısıyla çalışmamız, kısa dönem dinamikleri üzerine odaklanmaktadır.

Bu argümanlar kapsamında, çalışmamızda FE ve RE modelleri tercih edilmiştir. Panel verilerde, özellikle kısa zaman dilimlerinde, durağanlık ve eşbütünleşme analizleri yerine FE ve RE modelleri daha uygundur. FE modeli, ülkeler arasında farklılık gösteren ancak zaman içinde değişmeyen gözlenemeyen heterojenliği kontrol etmek amacıyla kullanılmıştır. Bu tür heterojenlik; kültürel normlar, tarihi miraslar, coğrafi konum veya köklü kurumsal yapılar gibi yolsuzluk seviyesini etkileyebilecek faktörleri içerebilir. Bu faktörler, bağımsız değişkenler ile ilişkili olduğunda, ihmal edilmiş değişken yanlılığına yol açabilir. FE modeli, ülkeye özgü sabit etkileri modele dahil ederek bu sabit faktörlerin etkisini ortadan kaldırır ve yalnızca ülke içindeki zamanla değişen faktörlerin etkisini ölçer. Böylece, tahminler yalnızca ülke içindeki değişimler üzerinden yapılır ve ülkeler arası farklılıklardan kaynaklanan yanlılık önlenir. Ancak FE modeli zamanla değişmeyen değişkenlerin etkisini tahmin edemez. Örneğin, coğrafi konum veya uzun vadeli kurumsal faktörler gibi sabit değişkenler FE modeli ile analiz edilemez. Ayrıca, FE modeli yalnızca ülke içindeki varyansı kullandığı için, veri setinde ülke içi değişim azsa modelin tahmin gücü düşebilir.

RE modeli ise ülkeler arasındaki gözlenemeyen heterojenliğin bağımsız değişkenlerle ilişkili olmadığını varsayar ve hem ülke içi varyansı hem de ülkeler arası varyansı kullanarak tahmin yapar. Bu sayede, daha geniş bir veri kümesinden yararlanarak daha etkin tahminlerin elde edilmesine olanak verir.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

RE modeli, sabit etkilerin aksine, zamanla değişmeyen değişkenlerin etkisini de tahmin edebilir. Nitekim bu, coğrafi konum veya uzun vadeli kurumsal yapılar gibi değişkenlerin analizinde önemli bir avantaj sağlamaktadır. RE ve FE modellerinin karşılaştırılması amacıyla Hausman Testi kullanılmaktadır. Hausman testi, RE modelinin tahminlerinin tutarlı olup olmadığını FE modeli ile karşılaştırarak değerlendirir. Eğer test sonucunda sıfır hipotezi reddedilirse (ülkeler arası sabit etkilerin bağımsız değişkenlerle ilişkili olduğu belirlenirse), FE modeli tercih edilir. Aksi halde, daha etkin olan RE modeli tercih edilir.

2.1 Ampirik Bulgular

Enflasyon ve yolsuzluk arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon sonuçları, modellerin yapısına bağlı olarak değişecek şekilde Tablo 4'te sunulmaktadır. Kontrol değişkenleri regresyon denklemlerine tek tek dahil edilmekte ve her bir alt tablo için farklı modeller elde edilmektedir. Böylece, öncelikle enflasyon ile yolsuzluk arasındaki olası ilişkiyi ortaya koymak ve kontrol değişkenleri modele dahil edildiğinde bu ilişkinin değişip değişmediğini gözlemlemek amaçlanmaktadır. Nitekim modele ek değişkenlerin dahil edilmesinin ardından enflasyon ile yolsuzluk arasındaki ilişkinin ortadan kalkması, iki değişken arasındaki ilişkinin gücü ve tutarlılığı hakkında şüphe uyandıracaktır. Çoklu doğrusallık (multicollinearity) sorununu önlemek amacıyla, yönetişim endeksleri modellere tek tek dahil edilmiştir. Ayrıca, tabloda, Hausman Testi sonuçlarına dayanarak uygun olan modelin (FE veya RE) regresyon sonuçlarına yer verilmektedir. Özetle, bulguların tutarlılığını test etmek için temel modeller, sağlam (robust) standart hatalar ile analiz edilen modeller ve genişletilmiş modeller (ekonomik ve kurumsal kontrol değişkenleri eklenerek) olmak üzere üç farklı modelleme stratejisi benimsenmiştir. Elde edilen bulgular, enflasyon ve yolsuzluk arasındaki ilişkinin yanı sıra, ekonomik gelişmişlik ve yönetişim kalitesinin yolsuzluk üzerindeki etkisini detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Regresyon Sonuçları

Değişken *Bağ. Değ.: CPI*	*Model 1*	*Model 2*	*Model 3*	*Model 4*	*Model 5*	*Model 6*
INF	-0.063***	-0.082***	-0.071***	-0.049***	-0.043**	-0.043**
	(-0.018)	(-0.018)	(-0.018)	(-0.017)	(-0.017)	(-0.018)
$lnGDP_{pc}$		6.086***	3.919***	1.39	1.961*	4.090***
		(-0.749)	(-1.12)	(-1.062)	(-1.065)	(-1.05)
POL			1.169***			
			(-0.44)2			
$RLAW$				7.169***		
				(-0.733)		
$GOVEFF$					5.644***	

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

					(-0.634)	
RQ						4.899***
						(-0.715)
$SABİT$	38.517***	-10.724*	7.411	29.410***	23.948***	6.038
	(-0.144)	(-6.207)	(-9.126)	(-8.665)	(-8.659)	(-8.505)
Gözlem Sayısı	624	624	624	624	624	624
Ülke Sayısı	52	52	52	52	52	52
Hausman Testi	3.86**	3.79	10.41**	56.14***	37.63***	30.04***
Seçilen Model	FE	RE	FE	FE	FE	FE
Direnç Kontrolü (Robust Standart Hatalar)						
INF	-0.063*	-0.082**	-0.071*	-0.049*	-0.043	-0.043
	(0.036)	(0.037)	(0.038)	(0.029)	(0.027)	(0.031)
$lnGDP_{pc}$		6.086***	3.919*	1.390	1.961	4.090*
		(1.225)	(2.362)	(2.240)	(2.194)	(2.094)
POL			1.169			
			(0.726)			
$RLAW$				7.169***		
				(1.449)		
$GOVEFF$					5.644***	
					(1.086)	
RQ						4.899***
						(1.547)
$SABİT$	38.517***	-10.724	7.411	29.410	23.948	6.038
	(0.216)	(9.621)	(19.320)	(18.417)	(17.962)	(17.073)
Direnç Kontrolü (İlave Değişkenler)						
INF	-0.083***	-0.083***	-0.078***	-0.051**	-0.050**	-0.059***
	(0.023)	(0.023)	(0.023)	(0.022)	(0.023)	(0.023)
$INF_t - INF_{t-1}$	0.055**	0.050*	0.053**	0.033	0.035	0.040
	(0.027)	(0.026)	(0.026)	(0.025)	(0.025)	(0.026)
$lnGDP_{pc}$		5.221***	3.941***	2.235	2.951*	3.693**
		(1.598)	(1.679)	(1.533)	(1.560)	(1.591)
$lnGDP_{pc,t} - lnGDP_{pc,t-1}$		-1.524	-0.943	-0.525	-0.223	-0.043
		(2.703)	(2.702)	(2.530)	(2.589)	(2.658)
POL			1.138**			
			(0.479)			
$RLAW$				6.708***		
				(0.776)		
$GOVEFF$					4.785***	

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

					(0.679)	
RQ						4.131***
						(0.825)
$lnTRADE$	-3.539***	-3.344***	-3.756***	-3.323***	-2.810***	-2.858***
	(0.855)	(0.897)	(0.909)	(0.838)	(0.860)	(0.882)
$lnFDI$	0.347**	0.336**	0.308*	0.224	0.228	0.288*
	(0.170)	(0.171)	(0.171)	(0.160)	(0.164)	(0.167)
$URBAN$	0.134**	-0.030	0.003	0.001	-0.039	0.070
	(0.067)	(0.083)	(0.084)	(0.078)	(0.079)	(0.084)
$UNEMP$	-0.104	-0.038	-0.033	0.035	0.032	0.026
	(0.086)	(0.088)	(0.088)	(0.083)	(0.085)	(0.087)
$SABİT$	45.718***	11.547	22.255*	35.403***	28.968**	16.395
	(5.556)	(11.910)	(12.687)	(11.474)	(11.647)	(11.680)
Hausman Testi	26.71***	27.492***	28.37***	68.70***	58.84***	39.25***
Seçilen Model	FE	FE	FE	FE	FE	FE
Direnç Kontrolü (İlave Değişkenler + Robust Standart Hatalar)						
INF	-0.083**	-0.083**	-0.078*	-0.051	-0.050	-0.059
	(0.038)	(0.040)	(0.042)	(0.035)	(0.036)	(0.037)
$INF_t - INF_{t-1}$	0.055**	0.050**	0.053**	0.033	0.035	0.040*
	(0.021)	(0.024)	(0.025)	(0.022)	(0.022)	(0.023)
$lnGDP_{pc}$		5.221*	3.941	2.235	2.951	3.693
		(2.851)	(2.972)	(2.555)	(2.715)	(2.765)
$lnGDP_{pc,t} - lnGDP_{pc,t-1}$		-1.524	-0.943	-0.525	-0.223	-0.043
		(2.191)	(2.219)	(2.014)	(1.813)	(1.981)
POL			1.138			
			(0.719)			
$RLAW$				6.708***		
				(1.326)		
$GOVEFF$					4.785***	
					(0.995)	
RQ						4.131***
						(1.530)
$lnTRADE$	-3.539***	-3.344***	-3.756***	-3.323***	-2.810***	-2.858***
	(1.120)	(1.047)	(1.111)	(1.109)	(1.055)	(0.946)
$lnFDI$	0.347*	0.336*	0.308*	0.224	0.228	0.288
	(0.181)	(0.176)	(0.171)	(0.155)	(0.165)	(0.188)
$URBAN$	0.134	-0.030	0.003	0.001	-0.039	0.070
	(0.148)	(0.173)	(0.175)	(0.147)	(0.169)	(0.168)

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

UNEMP	-0.104	-0.038	-0.033	0.035	0.032	0.026
	(0.130)	(0.144)	(0.142)	(0.132)	(0.145)	(0.149)
SABİT	45.718***	11.547	22.255	35.403*	28.968	16.395
	(10.047)	(20.264)	(20.815)	(17.843)	(18.168)	(19.038)

Not: Standart hatalar parantez içerisinde verilmiştir. *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1.

Çalışmadan elde edilen temel bulgular, enflasyonun yolsuzluk algısı üzerindeki etkisinin genel olarak negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Temel modellerde enflasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı ve -0.043 ile -0.082 arasında değişmektedir. Bu sonuç, enflasyonun artmasının yolsuzluk algısı endeksini düşürdüğünü; başka bir deyişle yolsuzluğu artırdığını ortaya koymaktadır.

Robust standart hatalar kullanılarak yapılan tahminlerde de enflasyonun yolsuzluk üzerindeki negatif etkisi büyük ölçüde korunmuştur. Katsayılar -0.043 ile -0.082 arasında değişmekte ve çoğu modelde anlamlıdır ($p < 0.05$ veya $p < 0.10$). Bu sonuçlar, heteroskedastisite ve seri korelasyon gibi ekonometrik sorunlara karşı yapılan düzeltmelere rağmen, enflasyonun yolsuzluk üzerindeki olumsuz etkisinin tutarlı olduğunu göstermektedir. Genişletilmiş modellerde ise ticari dışa açıklık, doğrudan yabancı yatırımlar, kentleşme oranı ve işsizlik oranı gibi ek değişkenler eklendiğinde, enflasyonun etkisi bir miktar zayıflamakla birlikte negatif yönü korunmaktadır. Bu durum, enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisinin genel olarak güçlü ve tutarlı olduğunu ve enflasyonun yarattığı ekonomik istikrarsızlık ve belirsizliğin, kamu yönetimi ve bireylerin davranışlarını bozarak yolsuzluğun artmasına zemin hazırladığını ortaya koymaktadır. Yüksek enflasyon, ekonomik istikrarsızlığı derinleştirerek kamu kurumlarının etkinliğini zayıflatır. Enflasyonun sürekli yükseldiği bir ortamda, kamu görevlileri ve bürokratlar, uzun vadeli planlamalar yerine kısa vadeli çıkarlarını maksimize etmeye yönelir (Manning ve Mukherjee, 2000). Özellikle sabit maaşlı kamu çalışanlarının reel gelirleri eridikçe, bu bireyler rüşvet gibi yolsuzluk faaliyetlerine daha yatkın hale gelir (Cornell ve Sundell, 2020). Ekonomik belirsizlik, vatandaşların da devlet kurumlarına olan güvenini azaltır ve haklarını aramak ya da hizmetlere erişim sağlamak için gayri resmi yollara başvurma eğilimini artırır (Wallace ve Latcheva, 2006). Bu durum, kamu hizmetlerinin kalitesini daha da düşürerek yolsuzluğun sistemik bir sorun haline gelmesine neden olur. Enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisini güçlendiren bir diğer önemli faktör, devletin ekonomik politikalarının güvenilirliğinin azalmasıdır. Sürekli yüksek enflasyon, hükümetlerin para politikalarının öngörülebilirliğini ve güvenilirliğini zayıflatır (Pratap vd., 2021). Bu durum, kurumsal güvenin erozyona uğramasına ve devletin yolsuzlukla mücadeledeki meşruiyetinin sorgulanmasına yol açar. Güçlü ve güvenilir bir makroekonomik çerçevenin olmadığı durumlarda, ekonomik aktörler ve bireyler, belirsizliği aşmak için bürokratik süreçlerde rüşvet ve benzeri yolsuzluklara başvurabilir (Afzali vd., 2021). Dolayısıyla, enflasyonist ortamın yarattığı ekonomik ve kurumsal güvensizlik, yolsuzluğun yaygınlaşmasını hızlandırır. Enflasyon aynı zamanda politik belirsizliği ve popülist politikaların uygulanmasını teşvik edebilir. Yüksek enflasyon dönemlerinde,

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

hükümetler kısa vadeli politikalarla ekonomik sorunları hafifletmeye çalışırken, bu süreçte kamu kaynaklarının verimsiz ve yolsuzluk içeren yollarla dağıtılması riski artar (Braun ve Di Tella, 2004). Seçim dönemlerinde hükümetler, siyasi destek sağlamak için kamu harcamalarını artırabilir ve bu durum yandaşlara ihale verme, kamu fonlarını kötüye kullanma gibi yolsuzluk uygulamalarını beraberinde getirebilir (Arifin ve Purnomowati, 2017; Fazekas ve Hellmann, 2023). Popülist politikalar, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini zayıflatarak yolsuzluğun kökleşmesine neden olabilir (Zhang, 2024).

Makroekonomik istikrarsızlık ve öngörülemezlik de enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkisini güçlendiren unsurlardandır. Enflasyonun yarattığı fiyat dalgalanmaları ve ekonomik belirsizlik, şirketlerin ve bireylerin ekonomik kararlarını bozar. İş insanları, ticari faaliyetlerini sürdürebilmek için bürokratik engelleri aşmak adına rüşvet vermeye veya kamu görevlileriyle gayri resmi ilişkiler kurmaya yönelebilir (Ohu ve Spitzmueller, 2023). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, bu tür ekonomik belirsizlikler yolsuzlukla mücadele çabalarını sekteye uğratır ve yolsuzluğun kurumsallaşmasına yol açar.Tüm bu bulgular, enflasyonun yolsuzlukla mücadelede göz ardı edilemeyecek bir faktör olduğunu göstermektedir. Enflasyonla mücadele, sadece makroekonomik istikrarı sağlamak için değil, aynı zamanda kamu yönetiminde şeffaflığı artırmak ve kurumsal bütünlüğü korumak için de kritik bir öneme sahiptir. Enflasyonun kontrol altına alınması, devlet kurumlarına olan güveni yeniden inşa edebilir, kamu çalışanlarının etik dışı davranışlara yönelme eğilimini azaltabilir ve ekonomik aktörlerin yasal ve şeffaf yollarla faaliyet göstermesini teşvik edebilir. Bu nedenle, enflasyonla mücadele politikalarının etkin bir şekilde uygulanması, yolsuzluğun azaltılmasına yönelik stratejilerin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Analiz sonuçlarına göre, ayrıca, kişi başına düşen gelirin yolsuzluk algısı üzerindeki etkisi büyük çoğunlukla pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Temel modellerde bu katsayılar istatistikse olarak anlamlı ve 1.961 - 6.086 arasında tahmin edilmiştir. Bu bulgular, ekonomik gelişmişliğin yolsuzluk algısını iyileştirdiğini; başka bir ifadeyle yolsuzluk seviyelerini azalttığını göstermektedir. Nitekim ekonomik refah, daha iyi kamu hizmetleri, güçlü kurumsal yapı ve daha şeffaf yönetim uygulamaları ile ilişkilidir.

Robust standart hatalar ve genişletilmiş modellerde de kişi başına düşen GDP'nin pozitif etkisi korunmuş ve çoğu modelde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı katsayılar elde edilmiştir. Bu bulgular, ekonomik büyümenin yolsuzlukla mücadelede önemli bir faktör olduğunu ve genel olarak tutarlı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Kişi başına düşen GDP'nin yolsuzluk algısını iyileştirici etkisi, ekonomik refahın artmasıyla birlikte kamu hizmetlerinin kalitesinin yükselmesi ve kurumsal yapının güçlenmesiyle açıklanabilir. Ekonomik olarak daha zengin ülkeler, genellikle daha iyi finanse edilen ve daha etkin işleyen kamu kurumlarına sahiptir. Kamu hizmetlerinin etkinliği, bürokratik süreçlerin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırarak yolsuzluk fırsatlarını azaltır (Ionescu vd., 2012). Ayrıca, ekonomik refah düzeyi yüksek ülkelerde vatandaşların kamu hizmetlerinden beklentileri daha yüksektir ve bu da kamu görevlilerinin yolsuzluk yapma eğilimini sınırlayan bir baskı unsuru oluşturur. Ekonomik

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

gelişmişlikle birlikte eğitim seviyesinin yükselmesi de yolsuzluğun azalmasına katkı sağlar. Kişi başına düşen GDP arttıkça, bireylerin eğitim düzeyi ve bilinç seviyesi yükselir. Eğitimli bireyler, haklarını daha iyi bilir ve yolsuzlukla karşılaştıklarında bunu raporlama eğiliminde olurlar (Botero vd., 2012; Walton ve Peiffer, 2015). Bu durum, yolsuzluk faaliyetlerinin gizlenmesini zorlaştırır ve yolsuzluğun azalmasına yardımcı olur. Ayrıca, eğitimli toplumlarda yolsuzluğa karşı toplumsal denetim mekanizmaları daha etkindir ve bu da kamu görevlileri üzerinde caydırıcı bir etki yaratır (Botero vd., 2012).Ekonomik refahın artması, aynı zamanda, hukukun üstünlüğü ve kurumsal kapasite üzerinde de olumlu etkilere sahiptir. Daha yüksek gelir seviyelerine sahip ülkeler, güçlü bir hukuki altyapı ve etkin düzenleyici kurumlar geliştirme eğilimindedir. Hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı sistemi, yolsuzluğa karışan bireylerin hesap verebilirliğini artırır ve yolsuzluk faaliyetlerine karşı caydırıcı bir etki oluşturur (Mendonça ve Fonseca, 2012; Voigt ve Gutmann, 2015; Mehmood, 2023). Ekonomik olarak güçlü devletler, yolsuzlukla mücadele için gerekli olan kaynaklara daha kolay erişebilir ve bu kaynakları etkili bir şekilde kullanabilir.

Diğer taraftan, kişi başına düşen GDP'nin yolsuzluk üzerindeki etkisinin bazı modellerde anlamlılığını kaybetmesi, ekonomik gelişmişlik ile yolsuzluk arasındaki ilişkinin doğrusal olmayan ve karmaşık doğasına işaret etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyüme, her zaman kurumsal iyileşmelerle eş zamanlı ilerlemeyebilir. Ekonomik refah artarken, eğer kurumsal reformlar ve yönetişim kalitesinde iyileşmeler sağlanamazsa, ekonomik büyümenin yolsuzluk üzerinde beklenen olumlu etkisi sınırlı kalabilir. Bu durum, ekonomik büyümenin yolsuzluğu azaltabilmesi için eş zamanlı kurumsal reformların ve yönetişim kalitesinin artırılmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, bazı gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyüme, belirli elit grupların zenginleşmesine ve bu grupların devlet kaynaklarını kontrol etmesine neden olabilir (Klein, 2011). Bu tür durumlarda, ekonomik büyüme ve artan kişi başına düşen gelir, rant arayışı davranışlarını ve yolsuzluk faaliyetlerini artırabilir. Bu nedenle, ekonomik büyümenin yolsuzluğu azaltıcı etkisinin sürdürülebilir olması için gelir dağılımındaki adaletsizliklerin azaltılması ve kamu kaynaklarının eşitlikçi bir şekilde dağıtılması gereklidir.

Sonuç olarak, kişi başına düşen GDP'nin yolsuzluğu azaltıcı etkisi, ekonomik gelişmişlik ile birlikte gelen daha etkin kamu hizmetleri, daha yüksek eğitim düzeyi, güçlü hukuki altyapı ve kurumsal reformlarla ilişkilidir. Ancak bu etkinin tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için ekonomik büyümenin yanı sıra yönetişim kalitesinin iyileştirilmesi ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomik refahın sürdürülebilir ve kapsayıcı bir şekilde artırılması, yolsuzlukla mücadelede uzun vadeli başarı için kritik bir unsurdur.

Yönetişim kalitesi, yolsuzlukla mücadelede belirleyici bir rol oynamaktadır ve nitekim elde edilen bulgular, yönetişim göstergelerinin yolsuzluk algısını iyileştiren tutarlı ve istatistiksel olarak anlamlı etkiler yarattığını göstermektedir. Siyasi istikrara ilişkin katsayıları genellikle pozitif ve anlamlı olarak bulunmuştur. Bu kapsamda siyasi istikrarın öngörülebilir bir yönetim ortamı sağlayarak yolsuzlukla mücadelede önemli bir rol oynadığı ifade edilebilir. Hukukun üstünlüğü ise tüm modellerde pozitif ve

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

güçlü bir etki göstermektedir. Bu durum, güçlü bir hukuk sisteminin etkin yaptırımlar ve hukuki güvenlik yoluyla yolsuzluğu azalttığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, hükümet etkinliği, kamu hizmetlerinin kalitesi ve bürokrasinin etkinliği yoluyla yolsuzluk algısını iyileştirmektedir. Düzenleyici kaliteye ilişkin katsayılar da pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı olup bu sonuç iyi tasarlanmış düzenleyici çerçevelerin şeffaflığı artırarak yolsuzluk fırsatlarını azalttığını göstermektedir. Dolayısıyla eldeki bulgular, yönetişim kalitesinin yolsuzlukla mücadelede güçlü, tutarlı ve çok yönlü bir etkiye sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Bu unsurların yolsuzluk üzerindeki olumlu etkileri, yönetişim kalitesinin bütüncül bir şekilde ele alınmasının önemini vurgulamaktadır. Yönetişim kalitesi, kamu kurumlarının şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde işleyebilmesini sağlar. Şeffaflık kamu kararlarının ve harcamalarının açık bir şekilde yapılmasını ve vatandaşların bu süreçleri denetleyebilmesini mümkün kılar. Hesap verebilirlik ise kamu görevlilerinin yetkilerini kötüye kullanmalarını engelleyen bir mekanizmadır (World Bank, 2003). Yönetişim kalitesinin yüksek olduğu toplumlarda, kamu görevlileri yolsuzluk yaptıklarında hukuki ve idari yaptırımlarla karşılaşacaklarını bilirler (Adsera vd., 2003; Bjørnskov, 2011). Bu caydırıcılık mekanizması, yolsuzluğun sistematik hale gelmesini engeller ve kamu yönetiminin etkinliğini artırır.

Ayrıca, yönetişim kalitesi güçlü olan ülkelerde, hukukun üstünlüğü ve düzenleyici kalite gibi unsurlar, ekonomik ve sosyal hayatta adaleti ve eşitliği sağlar. Hukukun üstünlüğü, bireylerin ve kurumların yasalara tabi olduğu, bağımsız yargı organlarının ise bu yasaları tarafsız bir şekilde uyguladığı bir sistemi ifade eder. Güçlü bir hukuk sistemi, yolsuzluğa karışan kişilerin cezasız kalmamasını sağlar ve yolsuzluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılmasını kolaylaştırır (Luna ve Montes, 2017). Düzenleyicilik kalitesi ise piyasalarda adil rekabet koşullarını korur ve özel sektör ile kamu arasındaki ilişkilerin şeffaf olmasını sağlar (Rodrigo vd., 2009). Etkili düzenleyici çerçeveler, rant arayışı davranışlarını sınırlandırır ve yolsuzluk fırsatlarını azaltır.Yönetişim kalitesinin bir diğer önemli bileşeni olan siyasi istikrar, öngörülebilir bir politik ve ekonomik ortam sağlar. Siyasi istikrarın olduğu toplumlarda, hükümetler uzun vadeli politika planlamaları yapabilir ve yolsuzlukla mücadele stratejilerini kararlılıkla uygulayabilir. Siyasi istikrarsızlık ise hükümet değişikliklerinin sık yaşanmasına, politikaların tutarsız olmasına ve devletin otoritesinin zayıflamasına yol açar. Böyle bir ortamda, kamu görevlileri ve bürokratlar kısa vadeli çıkarlar peşinde koşarak yolsuzluk faaliyetlerine yönelebilirler. Siyasi istikrar, devletin kurumsal kapasitesini güçlendirerek yolsuzlukla mücadelede sürdürülebilir başarı sağlar (Beju vd., 2024).Hükümet etkinliği de yönetişim kalitesinin önemli bir parçasıdır ve kamu hizmetlerinin verimli, hızlı ve adil bir şekilde sunulmasını ifade eder. Etkin hükümetler, kamu kaynaklarını doğru ve şeffaf bir şekilde kullanır, bürokratik işlemleri sadeleştirir ve vatandaşların hizmetlere erişimini kolaylaştırır. Hükümet etkinliğinin düşük olduğu ülkelerde ise bürokratik engeller artar, kamu hizmetleri kalitesizleşir ve bu da yolsuzluk fırsatlarını çoğaltır. Kamu hizmetlerinin etkin sunumu, vatandaşların devlet kurumlarına olan güvenini artırır ve yolsuzluğa karşı toplumsal dayanıklılığı güçlendirir (Montes ve Paschoal, 2016).Yönetişim kalitesinin yolsuzluk

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

üzerindeki bu çok boyutlu etkisi, yolsuzlukla mücadelede yalnızca bireysel politikaların değil, bütüncül bir reform anlayışının benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Yönetişim kalitesini artırmaya yönelik reformlar, yalnızca yolsuzluğu azaltmakla kalmaz; aynı zamanda ekonomik büyüme, sosyal eşitlik ve politik istikrar gibi diğer kalkınma hedeflerine de katkıda bulunur. Bu nedenle, yolsuzlukla mücadele stratejileri geliştirilirken, yönetişim kalitesinin artırılması öncelikli hedeflerden biri olmalıdır.Sonuç olarak, yönetişim kalitesinin yolsuzlukla mücadeledeki rolü, şeffaflık, hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, siyasi istikrar, düzenleyici kalite ve hükümet etkinliği gibi unsurların bir arada ele alınmasını gerektirir. Bu unsurlardan herhangi birindeki zayıflık, yolsuzlukla mücadele çabalarını sekteye uğratabilir. Dolayısıyla, yolsuzlukla mücadelede başarı sağlamak için, kapsamlı yönetişim reformları hayata geçirilmeli ve bu reformlar sürdürülebilir bir şekilde uygulanmalıdır. Bu tür bir reform süreci, kamu yönetiminde şeffaflık ve güveni artırarak, uzun vadede yolsuzluğun kökünü kazımaya yardımcı olacaktır.

Genişletilmiş modeller kapsamında analize dahil edilen ekonomik kontrol değişkenleri de yolsuzluk üzerinde önemli etkilere sahiptir. Ticari dışa açıklık, tüm modellerde negatif ve istatistiksek olarak anlamlı bulunmuştur. Bu durum, ticaret liberalizasyonunun yolsuzluk risklerini artırabileceğini göstermektedir. Ticari dışa açıklık ile yolsuzluk arasındaki bu negatif ilişkinin, çeşitli ekonomik ve kurumsal faktörler tarafından şekillendirildiği ifade edilebilir. Ticaretin serbestleşmesi ve uluslararası ticaret hacminin artması, genellikle daha karmaşık düzenleyici çerçeveler ve denetim mekanizmaları gerektirir (Bollyky, 2012; Hoekman, 2018). Ancak gelişmekte olan ülkelerde, bu düzenleyici çerçeveler yeterince güçlü olmayabilir veya uygulamada eksiklikler olabilir. Bu durum, gümrük işlemlerinde yolsuzluk, ithalat-ihracat izinlerinde suiistimaller ve ticari anlaşmalarda rüşvet gibi uygulamaların artmasına yol açabilir. Ayrıca, ticaretin serbestleşmesi, belirli sektörler veya gruplar için yeni ekonomik fırsatlar yaratırken, bu fırsatların adil dağıtılmaması rant arayışı davranışlarını tetikleyebilir (Davis, 1996; Lustzig, 1998). Özellikle gümrük tarifeleri, kotalar ve ihracat teşvikleri gibi ticaretle ilgili politika araçları, kamu görevlileri ve özel sektör arasında yolsuzluk riskini artırabilir. Uluslararası ticaret süreçlerinde şeffaflık eksikliği ve karmaşık prosedürler de yolsuzluk için elverişli bir ortam oluşturabilmektedir (Shepherd, 2009; Moïsé ve Sorescu, 2019). Özellikle gümrük işlemleri, lojistik hizmetler ve sınır ötesi ticaretteki bürokratik engeller, rüşvet ve diğer yolsuzluk türlerinin yaygınlaşmasına neden olabilir. Bunun yanı sıra, ticaret serbestisinin sağladığı ekonomik büyüme potansiyelinden tam anlamıyla faydalanabilmek için güçlü kurumsal yapılar ve etkin kamu yönetimi gereklidir. Ancak, gelişmekte olan ülkelerde kurumsal kapasitenin yetersiz olması, ticaretin serbestleşmesi ile gelen yeni fırsatların yolsuzluk yoluyla kötüye kullanılmasına sebep olabilir.

Doğrudan yabancı yatırım ise pozitif ve bazı modellerde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yabancı yatırımlar, daha iyi kurumsal uygulamaları teşvik ederek yolsuzluk algısını iyileştirebilir. Doğrudan yabancı yatırımcılar, genellikle kendi ülkelerindeki kurumsal yönetişim standartlarını ve etik iş uygulamalarını yatırım yaptıkları ülkelere taşırlar. Çok uluslu şirketler, faaliyet gösterdikleri ülkelerde

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

şeffaflık, hesap verebilirlik ve etik kurallara uyumu teşvik ederek yolsuzlukla mücadelede önemli bir rol oynayabilirler (Calderón vd., 2009; Branco ve Delgado, 2012). Ayrıca, yabancı yatırımların artması, yerel piyasalarda rekabeti teşvik ederek kamu ve özel sektör ilişkilerinde şeffaflığı güçlendirebilir ve rüşvet gibi yolsuzluk türlerini azaltabilir (Pinto ve Zhu, 2016). Rekabetçi ortamda, şirketler dürüst iş uygulamalarına yönelmek zorunda kalır. Doğrudan yabancı yatırımlar, gelişmekte olan ülkelerde kurumsal reformların hızlanmasına da katkıda bulunabilir. Yabancı yatırımcılar, yatırım yaptıkları ülkelerde hukuki altyapının iyileştirilmesini ve düzenleyici ortamın şeffaflaştırılmasını talep edebilirler (Saurav ve Kuo, 2020). Bu tür reformlar, yolsuzlukla mücadelede kalıcı iyileşmelere yol açabilir. Yabancı yatırımlar, sermaye ile birlikte bilgi, teknoloji ve yönetişim becerileri de getirmektedir. Özellikle dijitalleşme ve otomasyon gibi teknolojik yeniliklerin benimsenmesi, kamu yönetimi ve iş süreçlerinde insan müdahalesini azaltarak yolsuzluk fırsatlarını sınırlandırabilir (Addo, 2021; Lutska, 2021). Yolsuzluğun azaltılması, yabancı yatırımcı güvenini artırır ve ülkenin uluslararası ekonomik itibarını güçlendirir. Hükümetler, doğrudan yabancı yatırımı çekebilmek için yolsuzlukla mücadelede daha aktif politikalar uygulayabilir ve bu da genel yolsuzluk seviyelerini düşürebilir (Goodspeed vd., 2006). Ancak, yabancı yatırımların yolsuzlukla mücadeledeki olumlu etkisi, ev sahibi ülkedeki kurumsal yapıların gücüne bağlıdır. Eğer ülkenin hukuki ve düzenleyici altyapısı zayıfsa, yabancı yatırımlar bazı durumlarda yolsuzluğu teşvik edici etki de gösterebilir. Yabancı yatırımların etkisi, yatırım yapılan sektöre bağlı olarak da değişebilir. Örneğin, doğal kaynaklar ve inşaat gibi yolsuzluk riski yüksek sektörlerde yapılan yatırımlar, yolsuzlukla mücadeleye katkıda bulunmak yerine yolsuzluğu artırabilir. Bununla birlikte tüm yabancı yatırımcılar aynı etik standartlara sahip değildir. Bazı yatırımcılar, kısa vadeli kârlarını maksimize etmek amacıyla yerel yolsuzluk pratiklerine uyum sağlayabilir. Bu durumda, yabancı yatırımlar yolsuzlukla mücadelede beklenen katkıyı sağlayamayabilir (Pinto ve Zhu, 2016).

Özetle, çalışmadan elde edilen bulgular, doğrudan yabancı yatırımların yolsuzlukla mücadelede önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Yabancı yatırımlar, uluslararası kurumsal standartların ve etik iş uygulamalarının yaygınlaşmasını teşvik ederek şeffaflığı artırabilir ve yolsuzluk seviyelerini azaltabilir. Ancak, bu olumlu etkinin ortaya çıkabilmesi için güçlü bir kurumsal altyapı, şeffaf düzenleyici çerçeveler ve etkin denetim mekanizmaları oluşturulmalıdır. Yabancı yatırımların yolsuzlukla mücadeledeki etkisinin sürdürülebilir olması, hem yatırımcıların etik standartlarına hem de ev sahibi ülkelerin kurumsal kapasitesine bağlıdır.

Diğer taraftan kentleşme oranı ve işsizlik oranı değişkenlerine ilişkin katsayılar ise istatistiksel olarak anlamsızdır. Bu sonuç, bu değişkenlerin yolsuzluk üzerindeki etkisinin dolaylı ve daha karmaşık faktörlere bağlı olabileceğini göstermektedir. Nitekim kentleşmeye ilişkin elde edilen çelişkili katsayılar, kentleşmenin yolsuzluk üzerindeki etkisinin net bir yönünün olmadığını ve farklı faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

Kentleşme, kamu hizmetlerine olan talebi artıran bir faktördür. Büyük şehirlerde altyapı, sağlık, eğitim ve ulaşım hizmetlerinin yönetimi karmaşık hale gelir ve bu durum bürokratik süreçlerde yolsuzluk riskini artırabilir. Özellikle hızlı kentleşen bölgelerde, planlama ve denetim mekanizmalarının yetersizliği yolsuzluk fırsatlarını çoğaltabilir. Diğer yandan, kentleşmiş bölgelerde daha fazla medya, sivil toplum kuruluşu ve bilinçli vatandaş kitlesi bulunur. Bu unsurlar, yolsuzluğa karşı toplumsal denetim mekanizmalarını güçlendirir ve kamu görevlilerinin hesap verebilirliğini artırabilir. Bu nedenle, gelişmiş kentsel bölgelerde yolsuzlukla mücadelede daha iyi sonuçlar alınabilir. Hızlı kentleşme, plansız büyümeyi ve gayri resmi ekonomik faaliyetleri artırabilir. Gecekondu bölgelerinde devletin varlığı zayıf olabilir ve bu alanlarda rüşvet, yasadışı hizmetler ve düzenleme eksiklikleri yaygın hale gelebilir. Bu durum, kentleşmenin yolsuzluğu artıran bir faktör olmasına yol açabilir. Büyük kentsel altyapı projeleri (yol yapımı, konut inşaatı, ulaşım ağları) yüksek maliyetli olduğu için rüşvet ve kamu ihalelerinde yolsuzluk riski taşıyabilir. Bu projelerde şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlanamazsa yolsuzluk fırsatları artar (Moreno Zacarés, 2020; Chiweshe, 2021; Adou, 2022).

Yüksek işsizlik oranları ise bireylerde çoğunlukla ekonomik umutsuzluk yaratır ve alternatif geçim kaynakları arayışına neden olabilir. Bu durum, bazı bireylerin yolsuzluk, rüşvet veya gayri resmi ekonomik faaliyetlere yönelmesine yol açabilir. Yüksek işsizlik, aynı zamanda, devletin vergi gelirlerini azaltır ve kamu hizmetlerine ayırabileceği kaynakları sınırlar. Kamu hizmetlerinin kalitesinin düşmesi, denetim mekanizmalarının zayıflamasına ve yolsuzluğun artmasına neden olabilir. Özellikle genç nüfus arasında ortaya çıkan yüksek işsizlik oranları, toplumsal huzursuzluk ve siyasi istikrarsızlığa yol açabilir. Bu tür durumlar, hükümetlerin kısa vadeli politikalar benimsemesine ve yolsuzlukla mücadeledeki kararlılığın azalmasına neden olabilir. Kamu sektöründe ortaya çıkan yüksek işsizlik veya iş güvencesizliği ise, bürokratları ve kamu görevlilerini rüşvet gibi yolsuzluk faaliyetlerine yönlendirebilir. İş güvencesi olmayan çalışanlar, kişisel kazanç sağlamak amacıyla yolsuzluğa başvurabilirler (Oueghlissi ve Derbali, 2024).

Özetle, ampirik bulguları kentleşme oranı ve işsizlik oranının yolsuzluk üzerindeki etkisinin doğrudan ve tutarlı bir şekilde ortaya çıkmadığını göstermektedir. Ancak bu değişkenler, yolsuzlukla karmaşık ve dolaylı ilişkiler sergileyebilir. Kentleşme ve işsizlikle mücadelede etkin politikalar geliştirilmesi, yolsuzlukla mücadelede de dolaylı olarak katkı sağlayabilir. Kentleşmenin getirdiği risklerin azaltılması ve işsizliğin düşürülmesi, yolsuzluğun önlenmesi için gerekli kurumsal yapıların güçlendirilmesiyle desteklenmelidir.

3. SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, 2012-2023 dönemi için 52 gelişmekte olan ülke örnekleminde enflasyonun yolsuzluk algısı üzerindeki etkisini, yönetişim göstergeleri ve diğer makroekonomik göstergeler eşliğinde incelemektir. Elde edilen bulgular, enflasyonun yolsuzluk algısını kötüleştirdiğini ve bu ilişkinin farklı model spesifikasyonlarında büyük ölçüde tutarlı olduğunu göstermektedir. Enflasyonun

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

yarattığı ekonomik istikrarsızlık, kamu kurumlarının etkinliğini zayıflatmakta ve bireyleri kısa vadeli çıkarlar peşinde koşmaya yönlendirerek yolsuzluğu artırmaktadır. Buna karşılık, kişi başına düşen GDP'nin artışı, ekonomik refahın yükselmesiyle birlikte kamu hizmetlerinin kalitesini artırmakta ve yolsuzlukla mücadelede olumlu bir rol oynamaktadır.

Ayrıca, elde edilen bulgular kapsamında yönetişim kalitesinin, yolsuzlukla mücadelede belirleyici bir faktör olduğu ifade edilebilir. Siyasi istikrar, hukukun üstünlüğü, hükümet etkinliği ve düzenleyici kalite gibi yönetişim unsurları, yolsuzluk algısını iyileştirerek kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirliği güçlendirmektedir. Çalışmanın genişletilmiş modelleri, ticaret açıklığı ve doğrudan yabancı yatırım gibi ekonomik değişkenlerin de yolsuzlukla mücadelede önemli rol oynadığını, ancak kentleşme oranı ve işsizlik oranının etkisinin daha karmaşık ve bağlama özgü olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, yolsuzlukla mücadelede bütüncül ve entegre politikaların gerekliliğini vurgulamaktadır. Enflasyonun kontrol altına alınması, ekonomik refahın artırılması ve yönetişim kalitesinin iyileştirilmesi, yolsuzluğun azaltılmasına yönelik temel stratejiler olarak öne çıkmaktadır. Yolsuzlukla mücadelede kalıcı başarı sağlamak için, ekonomik istikrarı destekleyen para politikaları, güçlü kurumsal reformlar ve şeffaflık odaklı yönetişim uygulamaları birlikte ele alınmalıdır.

Bu kapsamda, çalışmamızın bulgularına dayanarak aşağıdaki politika önerileri geliştirilebilir:

- Enflasyonla Mücadelede Makroekonomik İstikrarın Sağlanması:
  - Para ve maliye politikalarının koordineli bir şekilde uygulanarak enflasyonun kontrol altına alınması, yolsuzluğun önlenmesine katkı sağlayacaktır.
  - Merkez bankalarının bağımsızlığının artırılması, enflasyon hedeflemesi politikalarının daha etkin yürütülmesine olanak tanıyabilir.
  - Vergi politikalarının enflasyonu tetikleyici etkileri minimize edilmeli, kamu harcamalarında şeffaflık sağlanmalıdır.
- Yönetişim Kalitesinin Artırılması:
  - Hukukun üstünlüğü güçlendirilerek kamu kurumlarının hesap verebilirliği artırılmalıdır.
  - Kamu ihale süreçlerinde dijitalleşme artırılarak şeffaflığın sağlanması teşvik edilmelidir.
  - Siyasi istikrarı korumaya yönelik yapısal reformlar gerçekleştirilerek hükümet politikalarının öngörülebilirliği artırılmalıdır.
- Yolsuzlukla Mücadelede Teknolojik ve Kurumsal Reformlar:
  - E-devlet uygulamaları yaygınlaştırılarak kamu yönetiminde şeffaflık artırılabilir.
  - Kamu sektöründe maaş politikaları iyileştirilerek rüşvet ve yolsuzluğa yönelim azaltılabilir.
  - Bağımsız denetim mekanizmaları güçlendirilerek kamu görevlilerinin hesap verebilirliği artırılmalıdır.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123

- Uluslararası İş Birlikleri ve Küresel Normların Güçlendirilmesi:
  - Uluslararası yolsuzlukla mücadele sözleşmelerine daha güçlü uyum sağlanmalıdır.
  - Çok taraflı kuruluşlarla iş birliği yapılarak gelişmekte olan ülkelerde kurumsal kapasite artırılabilir.
  - Ticaret açıklığının denetim mekanizmaları ile desteklenerek yolsuzluk riski minimize edilmelidir.

KAYNAKÇA

Addo, A. (2021). Controlling petty corruption in public administrations of developing countries through digitalization: An opportunity theory informed study of Ghana customs. *The Information Society*, *37*(2), 99-114.

Adou, K. D. (2022). The untold story of the modernization thesis: Urbanization and corruption in developing countries. *International Area Studies Review*, *25*(3), 214-232.

Adsera, A., Boix, C., & Payne, M. (2003). Are you being served? Political accountability and quality of government. *Journal of Law, Economics, and organization*, *19*(2), 445-490.

Afzali, M., Çolak, G., & Fu, M. (2021). Economic uncertainty and corruption: Evidence from public and private firms. *Journal of Financial Stability*, *57*, 100936.

Arifin, T., & Purnomowati, N. H. (2017). Government expenditure, political cycle & rent-seeking. *International Journal of Business and Society*, *18*(3), 461-468.

Beju, D. G., Ciupac-Ulici, M. L., & Bresfelean, V. P. (2024). Political stability and corruption nexus: an international perspective on European and Asian countries. *The Journal of Risk Finance*, *25*(3), 422-442.

Bjørnskov, C. (2011). Combating corruption: On the interplay between institutional quality and social trust. *The Journal of Law and Economics*, *54*(1), 135-159.

Bollyky, T. J. (2012). Better Regulation for Freer Trade. *Council on Foreign Relations, Policy Innovation Memorandum*, (22).

Botero, J., Ponce, A., & Shleifer, A. (2012). *Education and the Quality of Government* (No. w18119). National Bureau of Economic Research.

Branco, M. C., & Delgado, C. (2012). Business, social responsibility, and corruption. *Journal of Public Affairs*, *12*(4), 357-365.

Braun, M., & Di Tella, R. (2004). Inflation, inflation variability, and corruption. *Economics & Politics*, *16*(1), 77-100.

Calderón, R., Álvarez-Arce, J. L., & Mayoral, S. (2009). Corporation as a crucial ally against corruption. *Journal of Business Ethics*, *87*, 319-332.

Campante, F. R., Chor, D., & Do, Q. A. (2009). Instability and the Incentives for Corruption. *Economics & Politics*, *21*(1), 42-92.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123
Chiweshe, M. K. (2021). Urban land governance and corruption in Africa. *Land Issues for Urban Governance in Sub-Saharan Africa*, 225-236.

Cornell, A., & Sundell, A. (2020). Money matters: The role of public sector wages in corruption prevention. *Public Administration*, *98*(1), 244-260.

Davis, D. R. (1996). Trade liberalization and income distribution. NBER Working Paper 5693. MA: Cambridge.

Dünya Bankası (WB) (2024). World Bank, World Development Indicators (WDI). https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators, (Erişim Tarihi: 03.08.2024).

Dünya Bankası (WB) (2024). World Bank, Küresel Yönetişim Göstergeleri. https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access, (Erişim Tarihi: 03.08.2024).

Fagbadebo, O. (2007). Corruption, governance and political instability in Nigeria. *African Journal of Political Science and International Relations*, *1*(2), 28.

Fazekas, M., & Hellmann, O. (2023). Elections and corruption: incentives to steal or incentives to invest?. *Studies in Comparative International Development*, 1-24.

Goodspeed, T., Martinez-Vazquez, J., & Zhang, L. (2006). Are other government policies more important than taxation in attracting FDI?. *Andrew Young School of Policy Studies Research Paper*, (06-28).

Hoekman, B. (2018). 'Behind-the-Border'Regulatory Policies and Trade Agreements. *East Asian economic review*, *22*(3), 243-273.

Ionescu, L., Lăzăroiu, G., & Iosif, G. (2012). Corruption and bureaucracy in public services. *Amfiteatru Economic Journal*, *14*(Special No. 6), 665-679.

Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). The worldwide governance indicators: Methodology and analytical issues. *World Bank policy research working paper*, (5430).

Klein, M. (2011). *Enrichment with growth* (No. 172). Frankfurt School-Working Paper Series.

Lederman, D., Loayza, N. V., & Soares, R. R. (2005). Accountability and corruption: Political institutions matter. *Economics & politics*, *17*(1), 1-35.

Luna, P. H. L., & Montes, G. C. (2017). Mitigating corruption through fiscal transparency: a panel data approach. *45º Encontro Nacional de Economia*.

Lusztig, M. (1998). The limits of rent seeking: why protectionists become free traders. *Review of International Political Economy*, *5*(1), 38-63.

Lutska, K. (2021). Prospects of the use of modern technologies in counteraction to corruption in public administration. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration*, *14*(2), 14-18.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123
Manning, N. P., & Mukherjee, R. (2000). *Public officials and their institutional environment: An analytical model for assessing the impact of institutional change on public sector performance* (Vol. 2427). World Bank Publications.

Mehmood, S. (2023). *The rule of law approach for more resilient institutions: Judicial accountability and independence, and global economic activities* (No. 1418). ADBI Working Paper.

Mendonça, H. F. D., & Fonseca, A. O. D. (2012). Corruption, income, and rule of law: empirical evidence from developing and developed economies. *Brazilian Journal of Political Economy*, *32*, 305-314.

Moïsé, E., & Sorescu, S. (2019). Exploring the role of trade facilitation in supporting integrity in trade. OECD Trade Policy Papers, No. 228, OECD Publishing, Paris.

Montes, G. C., & Paschoal, P. C. (2016). Corruption: what are the effects on government effectiveness? Empirical evidence considering developed and developing countries. *Applied Economics Letters*, *23*(2), 146-150.

Moreno Zacarés, J. (2020). The iron triangle of urban entrepreneurialism: The political economy of urban corruption in Spain. *Antipode*, *52*(5), 1351-1372.

Ohu, E. A., & Spitzmueller, C. A. (2023). Greasing the wheel through bribes: interaction of national culture and local business conditions. *South African Journal of Business Management*, *54*(1), 3435.

Oueghlissi, R., & Derbali, A. (2024). Democracy, corruption and unemployment: Empirical evidence from developing countries. *Journal of the Knowledge Economy*, *15*(2), 7475-7496.

Pinto, P. M., & Zhu, B. (2016). Fortune or evil? The effect of inward foreign direct investment on corruption. *International Studies Quarterly*, *60*(4), 693-705.

Pratap, B., Singh, S., & Kurien, A. T. (2021). Inflation Persistence, Monetary Regimes and Credibility: A Long-term Perspective. *Economics Bulletin*, *32*(4), 2944-2954.

Rodrigo, D., Allio, L., & Andres-Amo, P. (2009). Multi-level regulatory governance: policies, institutions and tools for regulatory quality and policy coherence. *OECD Working Papers on Public Governance*, No. 13, OECD Publishing, Paris.

Saurav, A., & Kuo, R. (2020). *The voice of foreign direct investment: Foreign investor policy preferences and experiences in developing countries*. The World Bank Policy Research Working Paper 9425.

Shepherd, B. (2009). Speed money: Time, corruption, and trade. MPRA Paper No. 17337.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International). (2024). Corruption perceptions index. https://www.transparency.org/en/cpi/2024, (Erişim Tarihi: 03.08.2024).

Voigt, S., & Gutmann, J. (2015). On the wrong side of the law–Causes and consequences of a corrupt judiciary. *International Review of Law and Economics*, *43*, 156-166.

DOİ: *10.38120/banusad.1607647* BANÜSAD, 2025; 101-123
Wallace, C., & Latcheva, R. (2006). Economic transformation outside the law: corruption, trust in public institutions and the informal economy in transition countries of Central and Eastern Europe. *Europe-Asia Studies*, *58*(1), 81-102.

Walton, G., & Peiffer, C. (2015). The limitations of education for addressing corruption: lessons from attitudes towards reporting in Papua New Guinea. *Crawford School Development Policy Centre Discussion Paper*, *39*.

World Bank (2003). *Better governance for development in the Middle East and North Africa : enhancing inclusiveness and accountability.* MENA Development Report, Washington, D.C. : World Bank Group.

World Bank (1997). World Development Report: The State in a Changing World. New York: Oxford University Press.

Yaşar, E. (2021). İhracat Çeşitlendirmesinin Belirleyicileri: Seçilmiş Ülkeler İçin Dinamik Panel Veri Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(4), 1039-1054.

Zhang, D. (2024). Draining the swamp? Populist leadership and corruption. *Governance*, *37*(4), 1141-1161.